

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси хузуридаги
Ўзбекистоннинг энг янги тарихи масалалари бўйича
Мувофиқлаштирувчи-методик марказ

Таянч докторантурага мутахассислик (07.00.01. – Ўзбекистон тарихи
ихтисослиги) бўйича кириш имтиҳони саволлари

1. «Ўзбекистон тарихи» фанининг предмети, уни ўрганишнинг назарий-методологик асослари ва комил инсонни тарбиялашдаги аҳамияти.
2. Ўзбекистон тарихини ўрганишда моддий ва ёзма манбаларнинг ўрни ҳамда аҳамияти.
3. Марказий Осиё инсон яшаб келаётган энг қадимий ўлка, жаҳон цивилизациясининг ўчоқларидан бири.
4. Марказий Осиё ҳудудида дастлабки давлатлар тузилмаларининг пайдо бўлиши. Қадимги Хоразм, Бактрия ва Сўғдиёна, Марғиёна, Довон (Фарғона).
5. Ўзбекистон давлатчилиги тарихида Хоразм, Сўғд ва Бактрия давлатларининг тутган ўрни.
6. Дастлабки цивилизациянинг маънавий асослари. Дастлабки диний эътиқодлар. Зардуштийликнинг пайдо бўлиши, унинг Марказий Осиё халқлари тарихидаги улкан ўрни.
7. “Авесто” муқаддас китобининг яратилиши. Унинг моҳияти, инсон тарихини ўрганишда муҳим манба сифатидаги аҳамияти.
8. Александр Македонскийнинг Ўрта Осиёга юришлари. Маҳаллий аҳолининг мустақиллик учун кураши.
9. Қадимий аждодларимизнинг чет эл босқинчиларига қарши озодлик курашлари (Тўмарис, Широқ, Спитамен).
10. Салавкийлар ҳукмронлиги даврида Ўрта Осиё.
11. Юнон-Бактрия давлатининг вужудга келиши ва унинг Ўрта Осиё тарихида тутган ўрни.
12. Кушон давлати, унинг юксалиши ва инқирози.
13. Ўзбек халқининг этногенези. Унинг босқичлари.
14. Турк хоқонлиги ва улар томонидан Ўрта Осиё ҳудудининг забт этилиши.
15. Ўзбекистон ҳудудининг араб халифалиги томонидан босиб олинishi.
16. Араб халифалиги зулмига қарши халқ ғалаёнлари. Муқанна кўзғолони.
17. Ислом динининг ёйилиши. Қуръони Карим – муқаддас китоб. Ҳадислар ва уларнинг ижтимоий-сиёсий моҳияти.
18. Сомонийлар давлатининг ташкил топиши, юксалиши ва инқирози.
19. Сомонийлар даврида марказлашган давлатни бошқариш тартиби.
20. Қорахонийлар давлатининг ташкил топиши, юксалиши ва инқирози.
21. Ғазнавийлар давлатининг ташкил топиши, юксалиши ва инқирози.
22. Салжуқийлар давлатининг вужудга келиши ва юксалиши.
23. Ўзбек давлатчилиги тарихида Хоразмшоҳ-Ануштегинийлар давлатининг тутган ўрни.
24. IX–XII асрларда Ўрта Осиёда маданий юксалиш.

25. Ўзбекистон ҳудудининг мўғуллар томонидан босиб олиниши ва уларга қарши халқ озодлик ҳаракатлари.
26. Моварауннаҳрда Чигатой улусининг ташкил топиши.
27. Амир Темур давлатининг ташкил топиши ва юксалиши.
28. Амир Темурнинг сиёсий кураш майдонига кириб келиши ва унинг Ўрта Осиёда марказлашган давлатга асос солиши.
29. Амир Темурнинг ҳарбий юришлари. Амир Темур – машҳур саркарда.
30. Амир Темур ва Темурийлар даврида Моварауннаҳрда моддий ва маънавий маданиятнинг тикланиши ва цивилизациянинг янги босқичга кўтарилиши.
31. Амир Темур ва темурийлар даврида маданий ҳаёт.
32. Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг давлат арбоби, шоир ва олим сифатида жаҳон тарихидаги ўрни.
33. Шайбонийлар давлатининг ташкил топиши, унинг юксалиши ва инқироzi.
34. Аштархонийлар даврида Бухоро хонлигида ижтимоий-сиёсий вазият
35. Бухоро амирлиги. Ундаги ижтимоий-иқтисодий ва маданий ҳаёт.
36. Қўқон хонлигининг ташкил топиши: ички ва ташқи омиллар.
37. Қўқон хонлигининг Россия империяси томонидан босиб олиниши ва унинг оқибатлари.
38. Россия империясининг Туркистонда юритган мустамлакачилик сиёсати ва унинг оқибатлари.
39. XIX аср охири ва XX аср бошларида Туркистонда маориф тизими.
40. Туркистонда совет ҳокимиятининг ўрнатилиши.
41. Туркистон муслмонларининг мухторият учун кураши. Туркистон мухторияти.
42. “Ёш хиваликлар” ва “Ёш бухороликлар” ҳаракатлари, уларнинг мақсадлари.
43. Туркистонда жадидчилик ҳаракати, унинг моҳияти ва йўналиши.
44. 1916 йилдаги кўзғолонлар ва унинг оқибатлари.
45. Ўрта Осиёда миллий чегаралаш сиёсати ва унинг оқибатлари.
46. Ўзбекистонда совет ҳокимиятига қарши қуролли ҳаракатнинг бошланиши, унинг моҳияти, ҳаракатлантирувчи кучлари ва босқичлари.
47. Ўзбекистонда XX асрнинг 20-30 йилларида совет тоталитар тузуми шароитида маданий ҳаёт.
48. Совет тузумининг қатағонлик сиёсати ва Ўзбекистондаги оғир оқибатлари.
49. Ўзбекистон иккинчи жаҳон уруши даврида. Ўзбек халқининг фашизм устидан қозонилган ғалабага қўшган ҳиссаси.
50. Ўзбекистонда “Пахта иши” ва “Ўзбеклар иши” номида қатағон сиёсатининг амалга оширилиши.
51. Ўзбекистонда мустақиллик ва суверенитетининг эълон қилиниши. Мустақиллигимизнинг жаҳондаги нуфузли давлатлар томонидан эътироф этилиши.
52. Ўзбекистон Республикаси «Давлат тили ҳақида»ги қонун ва унинг моҳияти.
53. Ўзбекистон Республикасининг Давлат мустақиллиги рамзлари: Давлат герби, Давлат байроғи, Давлат мадҳияси.
54. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қабул қилиниши.

55. Ўзбекистон Парламенти: шаклланиши ва ривожланиш босқичлари.
56. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 72- ва 75 сессияларидаги ташаббуслари.
57. Ўзбекистон Республикасининг бозор муносабатларини шакллантириш борасидаги ўзига хос йўли, унинг моҳияти.
58. Ўзбекистоннинг МДҲга аъзо бўлган давлатлар билан кўп томонлама ҳамкорлиги.
59. Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг Ҳаракатлар стратегияси: қабул қилиниш зарурияти, мазмун-моҳияти ва истиқболи.
60. Ўзбекистоннинг энг янги тарихи масалалари ва уни ўрганишнинг аҳамияти.

Кириш имтиҳони саволлари Ўзбекистоннинг энг янги тарихи масалалари бўйича Мувофиқлаштирувчи-методик марказ Илмий-методик кенгашида кўриб чиқилган ва тасдиқланган (2020 йил 12 октябрдаги 6-сон мажлис баёни).

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси хузуридаги
Ўзбекистоннинг энг янги тарихи масалалари бўйича
Мувофиқлаштирувчи-методик марказ

Таянч докторантурага мутахассислик (07.00.05. – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат тарихи ихтисослиги) бўйича кириш имтихони саволлари

1. Замонавий дунёда халқаро муносабатлар тизими.
2. Жаҳон сиёсатида куч ишлатиш методлари.
3. Замонавий жаҳон сиёсатининг минтақавий жиҳатлари.
4. Интеграциявий жараёнларнинг долзарб муаммолари.
5. Замонавий глобализация жараёнлари ва чақириқлар.
6. Халқаро муносабатларни тадқиқ қилишда метод муаммоси.
7. Халқаро низоларни ҳал этишда тинч воситаларни қўллашнинг долзарб муаммолари.
8. Жаҳон сиёсатида худудий муаммолар.
9. Давлатлар жаҳон сиёсатининг акторлари сифатида.
10. Трансмиллий корпорациялар жаҳон сиёсатининг акторлари сифатида.
11. Халқаро ташкилотлар жаҳон сиёсатининг акторлари сифатида.
12. Г. Моргентау ғояси ва “Сиёсий реализм”.
13. К. Хаусхоффер ғояси ва “Минтақавий блок”.
14. С. Хантингтон ғояси ва “Цивилизациялар тўқнашуви”.
15. Халқаро сиёсатда ҳуқуқнинг аҳамияти.
16. Италия замонавий ташқи сиёсатининг ўзига хос хусусиятлари.
17. Совуқ урушдан сўнг АҚШ ва Россия муносабатлари.
18. Буюк Британия ва Европа Иттифоқида BREXIT масаласи.
19. Халқаро муносабатларнинг янги глобал тизимида Япония.
20. Хитой Халқ Республикаси ташқи сиёсатини шакллантириш ва амалга оширишнинг асосий хусусиятлари.
21. Россия Федерацияси ташқи сиёсатини шакллантириш ва амалга оширишнинг асосий хусусиятлари.
22. Халқаро жараёнларда Осиё-Тинч океани минтақаси мамлакатлари.
23. Замонавий жаҳон сиёсатида Европа Иттифоқи мамлакатлари.
24. Замонавий жаҳон сиёсатида АСЕАН мамлакатлари.
25. Германия, унинг ташқи сиёсати, жаҳон сиёсатидаги ўрни.
26. Франция, унинг ташқи сиёсати, жаҳон сиёсатидаги ўрни.
27. Испания, унинг ташқи сиёсати, жаҳон сиёсатидаги ўрни.
28. Ҳиндистон ва Покистоннинг ШХТга киришининг глобал ва минтақавий аҳамияти.
29. БМТ фаолиятида муҳим тинчликни ўрнатиш операциялари.
30. Хитой ташаббусидаги замонавий Ипак йўлининг халқаро муносабатлардаги аҳамияти.

31. Марказий Осиёни ядро қуролидан холи зонага айлантиришнинг сиёсий жиҳатлари.
32. Марказий Осиё минтақасида гиёҳванд моддалар ва психотроп воситаларнинг ноқонуний савдосига қарши курашнинг сиёсий жиҳатлари.
33. Марказий Осиё: геосиёсат ва жаҳон сиёсатидаги роли.
34. Марказий Осиёдаги “Катта ўйин” сиёсати: тарихий ва замонавий аспектлари.
35. Марказий Осиёда транспорт-коммуникацияларнинг тараққиёти ва муаммолари.
36. Марказий Осиё давлатлари замонавий ташқи сиёсатининг ўзига хос хусусиятлари.
37. “Belt and Road” ташаббусининг Марказий Осиёдаги асосий лойиҳалари.
38. “C5+1” форматининг Марказий Осиё халқаро муносабатларидаги аҳамияти.
39. “Марказий Осиё + Япония” форматининг минтақавий жараёнларда тутган ўрни.
40. Марказий Осиё мамлакатлари ўзаро ҳамкорлиги динамикаси ва унинг асосий хусусиятлари.
41. Россия ва Марказий Осиё мамлакатлари ҳамкорлиги.
42. Марказий Осиё мамлакатларида Афғонистон муаммоси юзасидан қарашлар ва ташаббуслар.
43. Марказий Осиё мамлакатларининг ЕИ билан муносабатлари.
44. Марказий Осиё мамлакатлари ва ЮНЕСКО ҳамкорлиги.
45. Марказий Осиёда ШХТнинг фаолияти.
46. Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсатининг устувор йўналишлари.
47. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ташқи сиёсий фаолияти ва асосий ваколатлари.
48. Ўзбекистон Республикасининг Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатлари билан ҳамкорлиги.
49. Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсатида араб давлатларининг ўрни.
50. Ўзбекистон Республикасининг Германия, Франция ва Буюк Британия билан сиёсий муносабатлари.
51. Ўзбекистон–Россия сиёсий муносабатлари ва уларнинг истиқболлари.
52. Ўзбекистон Республикасининг қўшни давлатлар ечими бўйича Ўзбекистон Республикасининг қарашлари ва сиёсати.
53. Ўзбекистон–Хитой сиёсий муносабатлари.
54. Ўзбекистон–АҚШ сиёсий муносабатлари ва уларнинг истиқболлари.
55. Ўзбекистоннинг Афғонистон муаммоси бўйича ШХТ билан ўзаро ҳамкорлиги.
56. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 72- ва 75 сессияларидаги нутқида глобал ва минтақавий масалалар таҳлили.
57. Худудий, халқаро ва глобал муаммоларни ҳал қилишдаги Ўзбекистон Республикасининг роли ва аҳамияти.

58. Шарқий Осиё мамлакатлари ва Ўзбекистон Республикасининг манфаатлари жорий мувозанатининг ўзига хосликлари ва муаммолари (Ўзбекистон Республикасининг Япония, ХХР ва Жанубий Корея билан ўзаро муносабатлари мисолида).
59. Амир Темури давлатининг ташқи сиёсати.
60. Бухоро хонлигининг Бобурийлар давлати билан муносабатлари.
61. Халқаро муносабатлар тарихи предметини тадқиқ қилиш методлари.
62. Буюк ипак йўлининг шаклланиш жараёнлари ва аҳамияти.
63. Ўзбекистон Республикасининг халқаро ва минтақавий ташкилотлар билан алоқалари.
64. Халқаро ташкилотларнинг жаҳон сиёсатидаги ўрни.
65. Хива хонлигининг ташқи алоқалари.
66. Мустақиллик йилларида ўзбек–ҳинд сиёсий муносабатлари ва уларнинг истиқболлари.
67. Қўқон хонлигининг ташқи муносабатлари.
68. Ўзбекистоннинг Афғонистон муаммоси бўйича халқаро ташаббуслари.
69. Илк ўрта асрларда Туркистон ўлкасида халқаро муносабатлар.
70. Хоразмшоҳлар давлатининг мўғуллар давлати билан ўзаро муносабатлари.
71. Ўзбекистон ССРнинг Осиё мамлакатлари билан ўзаро маданий ҳамкорлиги.
72. 1918-1922 йиллардаги Версаль – Вашингтон тизими ва унинг аҳамияти.
73. Ўрта Осиёда рус-инглиз рақобати.
74. Бухоро амирлигининг ташқи алоқалари.

Кириш имтиҳони саволлари Ўзбекистоннинг энг янги тарихи масалалари бўйича Мувофиқлаштирувчи-методик марказ Илмий-методик кенгашида кўриб чиқилган ва тасдиқланган (2020 йил 12 октябрдаги 6-сон мажлис баёни).